

פרוטוקול מס' 29

מישיבת ועדת השירותים הציבוריים

ביום חמישי. כ"א בתמוז תשל"ד, 11.7.1974, בשעה 9.00 לפני-הצהריים

נוכחים: חברי-הוועדה: ח. גרוסמן - היו"ר
מ. פרידמן
ל. דיציאן

מזכית-הוועדה: ש. כרם

מוזמנים: מר שלמה מלכיאלי - משרד הסעד
מר יהודה כהנא - משרד החינוך
מר ד. זחבי - משרד החינוך

רשם: חבר-המתרגמים

על סדר היום: (1) סידור ילדים במוסדות-דיון מסכם
(2) בחירת ועדת-משנה לניסוח הסיכום.

ח. גרוסמן: הי"ר: רבותי, אני מתכבדת לפתוח את ישיבת הוועדה. אני חושבת שבסיסמים צריכים להיות הסעיפים הבאים: סעיף ראשון, הכולל את הנושא של אוכלוסית הילדים שנמצאים או צריכים להימצא במוסד. העניין הוא של האוכלוסיה וההיקף. כסעיפי משנה: מה היא המדיניות המקצועית, זאת אומרת מה הם הקריטריונים להוצאת ילד מן הבית, איך עושים את האבחונים המוקדמים, מי עושה את האבחונים המוקדמים, מי מכריע, מהו הקשר בין זה לבין הטיפול במשפחה. הקשר בין הטיפול בילד להוצאתו מן הבית וטיפול במשפחה, מי מכין את הילד לקראת האקט הזה של הוצאה מן הבית, מה הקשר בין האחריות על העניין הזה, על הנושא הזה במקום, הרשות המקומית, מי בתוך הרשות המקומית והאחריות המרכזית, המיניסטריאלית, לכל הנושא. יש לנסח את הדברים הללו ולהציע כהמלצה.

הסעיף השני - המוסדות לסוגיהם. מה הם הקריטריונים לאישור פתיחת מוסד ומי נותן את האישור, אם בכלל ישנו דבר כזה, בדיקת החוק בנדון, הפיקוח הפיסי והפדגוגי, המעקב, המימון והתשלומים, בניין וקיתוח מוסדות חדשים, הכשרת כוח אדם, בעיית המוסדות הציבוריים והמוסדות הפרטיים. כסעיף-משנה מיוחד: המוסדות לגיל הרך, בתי-התינוקות.

הסעיף השלישי - הקמת רשות מרכזית מחאמת ומנהלת שתפקידה הקמת מוסדות פנימיים, תכנון וויסות ההקמה, הפניית ילדים למוסדות, פיקוח כולל על המוסדות, הכנת כוח אדם. לפי דעתי, חובת הממשלה צריכה להיות שהיא תחליט מי יעמוד בראש הרשות. נראה לי שזכותה של הוועדה להחליט אם היא תמליץ על משרד הסעד או על משרד החינוך או שהיא תאמר לממשלה: אנחנו בעד הקמת רשות, אבל את תחליטי.

נקודה חשובה נוספת היא, שאנחנו נמליץ על הרחבת הבנייה או על הרחבת חדרי מגורים, שזה לא במסגרת של בנייני-ציבור, במוסדות הקיימים. פה אולי נצטרך להתייעץ מה עלינו לתבוע, כי אין גבול לתביעה על מה לא תהיה הקפאת-בנייה. אבל מכיוון שיש לנו בכלל הרהורים על רמתם של מוסדות מסוימים, יכול להיות שצריך גם לסכם שיש מוסדות שצריך לסגור אותם.

הצעת ההרכב של ועדת המשנה: ח"כ ידיד, ח"כ מרשה פרידמן, ח"כ אורה נמיר, ח"כ שיינמן.

ב"צ קשת: אני מבין שהפעם עבודת ועדת המשנה היא הרבה יותר יסודית מאשר בדרך-כלל. אם אינני טועה, הרי קיים פער אפילו ביידע החשוב ששמו מהי האוכלוסיה, מה מספר האוכלוסיה. ההבדל במספרים ששמעתי וראיתי הוא כזה שפשוט איננו מובן. אני מדבר על אוכלוסית הייעד. כמובן, לאחר שהוועדה הזו תבדוק את אוכלוסית הייעד ואת גודלה, גם המסקנות תשתנינה ביותר מכיוון שאם הפער בין הייעד לבין המציאות גדול מאוד, סימן שצריך לחשוב על משהו יסודי.

אני חושב שוועדת המשנה הזו צריכה, על סמך מה ששמעה ועל סמך הדעה שהביעו החברים, צריכה לעשות את המלאכה מאל"ף עד ת"ו.

מ. פרידמן: אני חושבת שתפקיד ועדת המשנה הוא גם להגדיר מה מטרם המוסדות, על איזה צורך חברתי הם צריכים לענות. האם זה רק להחזיק ילדים שאין להם בתיים או שזה עניין של שיקום או של חינוך, עליית רמה של אוכלוסיה מסוימת וכו'.

מר י. כהנא: אני רוצה פה להזכיר שתי דעות וזווקא חוץ ציבור העובדים הסוציאליים. אני רוצה להזכיר שב-1972 היה כנס של עובדים סוציאליים ובאחד הסיכומים שלהם הם החליטו, שאם עד 1 בינואר 1973 לא יופקע הטיפול בבעיות חינוך ושיכון של משפחות חלשות, מידי העובדים הסוציאליים - אותי מעניין כרגע חינוך - ויימסר לידי משרדים ממשלתיים הנוגעים בדבר, יחדלו העובדים הסוציאליים לעסוק בנושאים אלה ("הארץ" 30.6.1972). מה קרה עם החלטה זו - אינני יודע. זו פרשה אחרת. חשוב שציבור עובדים מקצועיים, עובדים סוציאליים, הגיע למסקנה שנושא חינוכי צריך להיות במשרד המתאים ולא הם הממונים על תפקיד זה.

אני רוצה לצטט עוד דעה נדמה לי חשובה ומוסמכת של פרופ' יונה רוזנפלד, באותו עניין של פנימיות. והוא בראיון שנתן לעחונאי (פורסם בלקט של משרד הסעד) אומר: אם אני רוצה שילדים בגילאים מסוימים יקבלו דמי עזרה בלימודיהם, מדוע צריכה לטפל בכך לשכת הסעד ולא בית-הספר עצמו. מדוע הפנימיות לנוער בעייתי לא ייכללו בתוך רשות פנימייתית, אלא תונהג לגביהן סגרגאציה, כלומר: צריכה להיות רשות אחרת.

אם כן, אם העובדים הסוציאליים אומרים את הדברים האלה, דומני שזה יותר חשוב מאשר אם אומר את זה איש מקצועי אחר.

דבר שני: בקשר להיקף הבעיה, מה שמעורר ח"כ קשת. אנחנו מדברים על 2,000 ילדים ואילו אנשי משרד הסעד דיברו על 400. אני רוצה רק לרמוז מניין לקחנו את ה-2,000 האלה. אל משרד החינוך הגיעו 400 שאלונים, פניות של ילדים קטנים מגיל 6 עד גיל 12. רובם פניות למשרד החינוך ואלה הועברו למפעל להכשרת ילדי ישראל, שהוא מטפל ומממן, יחד עם משרד החינוך. 400 פניות אלה הן מבתי-ספר ממלכתיים ולא ממלכתיים דתיים כי האחרונים יודעים שאין מה לפנות כי אין חשבה לילד מבית ספר ממלכתי-דתי, כי קיבוצים דתיים אינם קולטים ילדים, כי אגודות ציבוריות - שלוש לפחות, עכשיו - המקימות פנימיות, אינן דתיות. אבל אני חושב שמספר הילדים ממלכתי-דתי שווה לפחות למספר של ממלכתי. אפשר לדבר בהצלחה על הכפלת המספר הזה.

עכשיו שמענו שהאגף לחינוך החיישבותי, גיל קצת יותר גבוה, לא קיבל מספר די רציני של ילדים. כנראה אלה ילדי גבול ואינם מתאימים למסגרות הקולטות. אנחנו יודעים שעליית-הנוער שנה אחרי שנה בשנתיים האחרונות לא קיבלה כ-300 ילדים למכינות, בני 13 בערך, כי לא היה מקום. לילדים אלה, שהפוטנציאל הלימודי שלהם הוא טוב אבל יש הזנחה לימודית והם גם אלפאביתים, כידוע פתחה שני מוסדות כרמת-הדסה ובקריית-יערים. ו-300 שאובחנו לפני שנה עברו כבר את התחנות לבדיקה ואושרו כזקוקים למסגרת הזו, ונדחו.

וכאלה שלא יודעים לשאול ולא יודעים לבקש ולא יודעים שזקוקים לזה? אני חושב שמספר של 2,000 הוא צנוע. יתכן שמספר הילדים האלה גדול עוד יותר.

עוד הערה בקשר למה הן המסגרות בשלב ראשון במקומות, ברשויות ואח"כ במרכז, הצריכות לטפל בנושא זה שפורט כאן על ידי היו"ר, מי הילדים הזקוקים ומה דרך הטיפול בהם ומי מחליט וקובע לאן הם צריכים ללכת. אז יש פה מסגרת אחת מצוינת שהוקמה בזמנו במשרד הסעד ואח"כ אומצה על ידי משרד החינוך. זהו הצוות הבינמקצועי בבית-ספר. בבתי-ספר שישנם בהם צוות בין-מקצועי ישנם נציגים של המחלקות

הנוגעות לעניין ברשות המקומית, שם יושבת עובדת סוציאלית לנוער, שם יושבת מורה יועצת, שם יושבת אחות, שם יושב מישהו מן השירות הפסיכולוגי. אז למעשה בית-הספר ורשות מקומית עונים על הצורך הזה, שכל הנוגעים בעניין של הילד הזקוק ליציאה מן הבית יישבו יחד, ידונו ויחליטו מי הילד הזקוק.

יש עכשיו הפנימיה בקריית-גת שפותחים אותה, נ'נה חנה', אז על 30 מקומות יש 90 מועמדים ואינני יודע מי קודם. למזלנו פותחים פנימיה נוספת בבית-הכרם שבירושלים, בבית שכור, בווילה נהדרת אבל לא יותר משתי קבוצות של 8 ילדים, סך הכל 16 ילדים. אז אלה שלא ייקלטו בדרום - יובאו לירושלים.

ה. גרוסמן: היו"ר- מי מפקח על זה בפועל?

מר כהנא: מפקח על זה משרד החינוך, היחידה לטיפול בתלמיד, יחד עם המפעל להכשרת אחי הילדים, צריך לתת משרד הסעד המחוזי, אבל ידוע לי שמשרד הסעד בארץ כולה - מוקמות פנימיות שונות על ידי משרדים שונים ולא מבקשים רישיון.

ה. גרוסמן: אותם 30 ילדים מירוחם שצריכים לעבור לקריית-גת - מי יטפל במשפחות שלהם בירוחם?

מר כהנא: המוסד יכיל 30 ילד. בראש המוסד עומד עובד סוציאלי, מנהל שניהל פעם מוסד, פנימיה לילדים והוא עובד סוציאלי במקצועו. המוסד כשלעצמו לא יכול להרשות לעצמו, במספר זה של ילדים, לקחת עובד סוציאלי. הילדים המתקבלים למוסד, מתקבלים על סמך שאלון שאליו מצורף דו"ח סוציאלי ודו"ח פסיכולוגי. הקשר יהיה קיים עם העובדות הסוציאליות המפנה את הילד, ודרכה הקשר עם המשפחה. במקום שיש עובדת סוציאלית לנוער, זה טוב, במקום שאין - זה יותר קשה ובמקום שהילד מופנה על ידי משפחה שבשום פנים ואופן איננה רוצה שום קשר עם לשכה סוציאלית - ולכן אנחנו גם איננו מקבלים דו"ח סוציאלי - אז אנחנו מבקשים את המורה היועצת וקצין ביקור סדיר לדווח על המצב המשפחתי של הילד.

כולם מדברים על זה שצריך להיות תיאום. אם ילד מופנה מצוות בין-מקצועי, אז ישנו תיאום, כי פה יושבים כל הגורמים הנוגעים בדבר. מקום שאין צוות בין-מקצועי, יש להניח בדרך כלל שאין גם עובדת סוציאלית לנוער ואז, כשמקבלים את הילד כתוב שם "צריך דו"ח סוציאלי" ומבקשים את הדו"ח הזה ועומדים בקשר וגם שואלים בקשר לתשלום - כמה אפשר לקחת מהורה, כמה אי אפשר לקחת. התיאום הזה קיים.

במפעל להכשרת ילדי ישראל ישנה הנהלה שבה יושב נציג משרד החינוך ונציג משרד הסעד, נציג עליית הנוער, נציג התנועה הקיבוצית, נציגי הציבור. כל ההפניות עוברות את המפעל, את ההנהלה. אדון מררי יודע בדיוק שמה שנאמר כאן, ביקורת על תחרות מבחינה כספית וכו', שהדברים אינם נכונים, מפני שיש לו כל המסמכים על החומר. אם יש רצון כל כך חזק באמת לעשות פעולת תיאום, אז לפחות לאותו סוג של ילדים שמשרד החינוך מפנה, באמצעות מפעל להכשרת ילדי ישראל, יש שם הנהלה עם נציגי כל המשרדים הנוגעים בדבר ושם יש מקום להעיר הערות.

יו"ר ת. גרוסמן:

הטענה של אנשי משרד הטעד היא שיש משרד העוסק בילדים נחמדים ויש משרד העוסק בילדים לא נחמדים. משרד החינוך עוסק בילדים הנחמדים ומשרד הטעד מלבישים עליו את הלא נחמדים, וכך יש גם מוסדות בשביל ילדים כאלה ומוסדות בשביל ילדים כאלה. וזה לא רק עניין פורמאלי, זה עניין של הפנייה לפי סוגים של הילדים. אבל הפנייה לפי סוגים איננה יכולה להיות לפי סוג המשרד, רק לפי סוגי ילדים.

מר כהנא:

אני חושב שהטענה הזאת, החוזרת ונשנית, היא טענת-שווא. משרד החינוך מקבל ילדים לפי המלצתו של בית-הספר ולפי המלצתה של עובדת סוציאלית. שום ילד לא יכול להתקבל לשום מוסד בארץ בלי דו"ח סוציאלי, בלי דו"ח פסיכולוגי. יש מספר כל כך מוגבל, שרק בוחרים את אלה הזקוקים ביותר והקשים ביותר.

החלוקה הזאת איננה נכונה. רק ילד ששום פתרון אחר אין עבורו ואין לו בית וביתו הרוס - רק ילד כזה מוצא מן הבית, לפי חוות דעתה של עובדת סוציאלית. ואם עובדת סוציאלית אומרת: לא צריך להוציא - אין מוציאים אותו. וכל טענה אחרת היא טענת-שווא שאיננה נכונה. אין חלוקה כזאת. גם אין שום תחרות, כי משרד החינוך, דרך המפעל להכשרת ילדי ישראל, מוציא 80% מן הילדים שלו לקיבוצים ו-20% לפנימיות הקיבוציות, היוצרות מסגרות חברתיות חדשות לקליטה, ונדמה לי שעל זה אפילו העובדות סוציאליות של רחובות ברכו. נשאר אחוז קטן של ילדים שאנחנו שולחים אותם בעיקר ל'הדסים', שם יש רמה גבוהה יותר, ילדים מבתיים שבורים ברמה גבוהה יותר. שם יש מספיק מקומות. אותו הדבר ב'נוה הדסה'. לרמה הנמוכה של כיתה ו' אין מקום ואנחנו לא שולחים, כי עליית הנוער ומשרד הטעד יש לו חזקה, אבל לרמה גבוהה יותר יש מספיק מקומות. כך שאין פה שום תחרות. למקומות אחרים שלחנו ילדים בודדים.

מר ד. זהבי:

כמה הערות קצרות. אני חושב שהתווית קווי הפעולה של ועדת המשנה היא טובה ומקיפה ולכן אין צורך פה להיכנס לפרטים כאלה. הרשו לי רק להפנות שאלה ושתי הערות. השאלה היא מה מקומם של המשרדים, בפעולת ועדת-המשנה והערותי הן שאני מבקש לא להקל, אלא להכביד על הוועדה ולברר את הסוגיה הזאת מי מטפל בילדים, וזה בגלל שני האספקטים, בעיקר: אל"ף, האספקט החינוכי. אי אפשר לפצל את אישיותו של הילד. אפשר לפצל את הבעיות סביבו, מי מטפל במשפחה, מי מטפל בסביבה ומי מטפל בילד, אבל אי אפשר שהילד ירוץ בין משרדים, יקבל סכום מסוים ממשרד הטעד או מכתב מסוים ממשרד הטעד, מכתב שני או תעודה, ממשרד החינוך והשלמת דמי הפסקה ממשרד החינוך. כרגע המצב הוא כזה. אבל יש צורך בריכוז מסוים וזו אחת הבעיות המרכזיות.

כבר נתקלנו בבעיות דומות כאלה בקשר עם שכר לימוד

מודרג, שהיה מפוצל במשך שנים בין רשויות שונות ועד שעם ישראל נעשה נכון והגיע למסקנה שזה אבסורד, ומחזיקים רק ביורוקסיה עצומה סביב הנושא הזה.

יו"ר ת. גרוסמן:

אנחנו צריכים להגיע לסיכום. אני מבקשת שתסביר לי: האם אתה חושב שמשרד החינוך יכול לקבל עכשיו תחת פיקוחו המרוכז את כל הילדים שהם בכל המוסדות הפנימייתיים - 13,000?

מר כהנא:

זה לא בדיוק כפי שתואר, המצב היום, מכיוון שאם משרד הטעד מדבר על עשרים וכמה מוסדות, אז אלה למעשה מוסדות שבפיקוח משרד החינוך. משרד הטעד מהזיק שם את הילדים

על ידי תשלומים. בחינוך העל-יסודי, משרד החינוך מחזיק גם את המוסדות וגם את הילדים, מבחינה חינוכית, מבחינת חינוך חברתי, לא רק מבחינת לימודים ומשרד הסעד משלם.

אני מוציא מן הכלל הזה את המוסדות לילדים מפגרים ותינוקות. היום כל החינוך לילדים רגילים הוא בפיקוח משרד החינוך.

אנחנו מציעים שכל הפיקוח על הילדים והמוסדות - מגיל 5 - יהיה תחת משרד החינוך, כלומר כל חינוך חובה. זוהי הצעת השר.

אספקט שני של הבעיה הזאת: מיזוגם של הילדים הזקוקים לפנימיות, עם ילדים אחרים אשר אולי אינם זקוקים מבחינה כלכלית או אפילו מבחינות אחרות, לפנימיות, אבל נמצאים בפנימיות. אנחנו רואים בזה משימה חינוכית ממדרגה ראשונה לא לבודד את השכבה הזאת של הזקוקים.

מר ד. זהבי: מתוך ניסיון בפנימיות שלנו, אנחנו מבקשים מן הוועדה להתייחס לבעיה, שלא תהיה ייחודיות של ילדים נזקקים. יש לזה השלכות אחר-כך גם בהיקף הפנימיות. אם מדובר על אלפיים ילדים, אז אלה אלפיים ילדים שנזקקים, אבל אם רוצים למזגם בהתיישבות, למשל -

מר ש. מלכיאלי: בעל-יסודי זה יתכן. אבל בגיל יסודי, כשיש, נאמר, בקרית-גת אותם 30 ילדים - האם תבקש מאנשים שאינם במצוקה: 'בבקשה, תקריבו את ילדיכם, תשלחו אותם למעון בגיל 10, 11, כדי שתהיה אינטגרציה'?

מר ד. זהבי: זאת בכל אופן בעייה וצריך לשים לב אליה.

מר ש. מלכיאלי: הייתי מבקש לעת-עתה להסב את תשומת-לב הוועדה לעשות משהו בינתיים כדי שכמה בעיות תיפתרנה, כי עד שועדת המשנה חסיים את עבודתה יעבור זמן מה: שוב ושוב עלתה השאלה שמשרד הסעד טען שיש איזו תחרות של משרד החינוך להוצאת ילדים המסודרים במוסדות כבר עכשיו, מוסדות פונים ללשכות הסעד ואומרים: אל תפנו אלינו יותר ילדים, או: תוציאו ילדים אלה עד ראשית שנת הלימודים. אני רוצה להביא דוגמה אחת. בירושלים יש פנימיה של משען, 'כרמית', בה מסודרים בגיל החינוך היסודי כ-60 ילד, ביניהם כ-40 חולי אסטמה. נרמז - שום דבר לא ניתן בכתב - שלקראת פתיחת שנת הלימודים עומד משען לחתום על הסכם עם משרד החינוך, כדי שמשרד החינוך יסדר שם 60 ילדים, ועל כן משרד הסעד צריך למצוא מקום לאותם 60 ילדים לקראת שנת הלימודים הקרובה שתחיל ב-1 בדצמבר.

כשדבר זה נמסר למשרד שלנו, פנו מהמשרד שלנו על הממונה על התקציבים, אל מר גפני, הסבו את תשומת-לבו לכך, ומר גפני פנה למשרד החינוך וביקש מהם לא לחתום על ההסכם בעניין 'כרמית', כדי שאותם הילדים לא ישארו ללא מסגרת לקראת שנת הלימודים הקרובה.

דבר שני: נאמר בעקיפין למנהל השירות לילד ולנוער במשרד הסעד, ואני מצטט: 'משרד הסעד מפסיד עכשיו את 'כרמית', הוא יפסיד גם את עלומים. 'עלומים' זה מוסד בכפר-סבא שישנם בו 120 ילדים בגיל החינוך היסודי המסודרים על ידי משרד הסעד. אז אם לא לקראת שנת הלימודים הבאה, הרי שלקראת חש"ו יתנו להם צו פינוי. ב'כרמית' היה

הדבר מעשי אלמלא ביום שהיה צריך לחתום על ההסכם בין משען לבית משרד החינוך, התערב הממונה על התקציבים וביקש ממשרד החינוך לא לחתום על ההסכם.

שנית: נאמר ללשכות הסעד המפנות ילדים אל המוסדות של משען - כרמית, עלומית ובית אפל בגן-יבנה: אנחנו עכשיו לא מקבלים פניות חדשות של משרד הסעד לקראת שנת הלימודים הקרובה. כך נאמר ללשכות הסוציאליות על ידי המנהלים של המוסדות האלה. זאת האינפורמציה שנמסרה לי. כשאני ביקשתי דוקומנטציה אמרו, כמובן: איש לא נותן דבר כזה בכתב, אבל אני אחראי למה שנמסר לי.

נקודה נוספת: מר כהנא הדגיש, בצדק, שבבתי-הספר ששם קיימים צוותים בינמקצועיים, העניין הזה של החלטה להוצאת ילדים מן הבית הוא הרבה יותר מסודר מאשר בבתי ספר ששם אין צוותים בינמקצועיים. מה שתמוה קצת: הקמת צוותים בינמקצועיים בבתי-הספר זה מתפקידו של משרד החינוך. באיזו מידה משרד החינוך אכן פועל בכיוון הזה, שהצוותים הבינמקצועיים אכן יהיו קיימים. בהנחיות שלנו לעובדים הסוציאליים בבתי-הספר שהם עובדים מטעם משרד הסעד נאמר, בין היתר: אם אין בבית-הספר צוות בינמקצועי, מתבקש העובד הסוציאלי לזרז את הקמת הצוות הבינמקצועי. אבל העובד הסוציאלי יכול רק לזרז. עצם הקמת צוות בינמקצועי בבית-הספר זה מתפקידו של משרד החינוך ובעניין הזה הפעולה נעשית באיטיות רבה ביותר.

נקודה שלישית: נשאלה כאן השאלה מי צריך להיות אחראי להוראה ולחינוך במוסדות. בדברי באחת הישיבות הקודמות כבר הזכרתי שהאחראי להוראה ולחינוך במוסדות הפנימייתיים היא מחובתו של משרד החינוך והתרבות, ובעיקר כשאני מדבר על ילדים עד גיל 15 ובחלק מן המקומות גם 16, שחוק חינוך חובה חל עליהם. וכאן אני מבקש מן הוועדה, אם היא יכולה במשהו לסייע לנו בעניין הזה, שאכן משרד החינוך לא יתעלם מחובתו זאת, לדאוג שילדים בגיל חינוך חובה יקבלו את המורים אשר הם זכאים לקבל במסגרת החוק, כשהם נמצאים גם במוסדות פנימייתיים. תקנים לחינוך מיוחד הנם מוגבלים. אין זה תקציב פתוח כמו תקנים אחרים. זאת שוב אחת הנקודות שיש תחומים ברורים, אשר איש איננו חולק שמשרד החינוך צריך לטפל בהם ולצערנו הרב משרד החינוך בדברים האלה איננו עומד בהתחייבותיו, אבל יחד עם זה הוא מחפש לו תחומי פעולה נוספים, אשר יש מי שעוסק בהם - אולי לא במידה הדרושה ובמידה הטובה ביותר.

הלא שאלה גם היושבת-ראש, כשמשרד החינוך יצטרך לפקח על כל המוסדות האלה, האם עומדים לרשותו המפקחים, בשעה שאותם המפקחים אינם נמצאים גם בשביל מוסדות של משרד החינוך, אשר הפיקוח עליהם עדיין איננו שלם? ואם חוק הפיקוח נמצא עכשיו לפי החוק בביצועו של שר הסעד, אשר טוען כבר 3-4 שנים שאי אפשר לבצע את החוק הזה מחוסר כוח אדם, מחוסר תקנים - הלא אינני משלה את עצמי שיש למשרד החינוך עודף של מפקחים, אז ברגע שהפיקוח הזה יעבור אליו, יצטרכו גם כן לאשר כוח אדם או תקנים לפיקוח. הרי אותו כוח אדם ששייג משרד החינוך, יכול גם להשיג אותו משרד הסעד, ואז חלק מן הבעיות היה נראה אולי אחרת.

ובמלה אחרונה: אני מקווה שוועדת-המשנה אכן תגיע למסקנות טובות והן תוגשנה אחר-כך בפני מי שצריך. אבל אני חוזר על בקשתי: אם הוועדה יכולה לבקש, בשלב זה, ממשרד החינוך את התיאום שהיא אושבת גם במסגרות הקיימות, ואני חוזר ואומר: כל בקשה של תיאום מצד

משרד הסעד אל משרד החינוך - לא נענתה. ואני אומר את זה בכל האחריות.

מר י. כהנא: עד כמה שאני הבנתי, כשמכינים את המבנה לפתיחת מעון, בא מפקח של משרד הסעד ורואה אם התנאים כשרים להכנסת ילדים. כל עוד הכל לא עומד על תלו. אולי צריך בכלל להתחיל מתכנון.

מר ש. מלכיאלי: בדיוק כך, תכנון. כשמקימים מעון, באים אל משרד הסעד: במעון הזה צריכים להיות 30 ילדים. אז יש בהנחיות שצריך להיות כך וכך מטרג' של פנימיה, כך וכך שירותים. לפני שמתחילים לבנות, מבקשים מאתנו: תגידו לנו מה צריך להיות.

היו"ר ח. גרוסמן: אני חושבת שאנחנו צריכים להמליץ שיהיה גם תכנון ארצי של הקמת מוסדות, אשר יהיה משותף. כמו שבית-חולים לא מאשרים סתם, לפי רצונו של נדבן, אלא לפי תכנון כך גם בעניין מוסדות לילדים מוכרח להיות תכנון.

מר ש. מלכיאלי: יש חוק על זה, ומשרד החינוך עובר על החוק.

היו"ר: אנחנו נבדוק את החוק ונמליץ על תיקונו, במידה שצריך לתקן אותו וביצועו, במידה שצריך לבצע אותו. אני חושבת שאנחנו פחות או יותר בשלים להפעיל את הוועדה כעת. תודה רבה לכם. (האורחים יוצאים).

ל. דיציאן: אני רוצה להקדים את עבודתה של ועדת-המשנה. הרגשתי, לאחר ששמעתי את הדברים שנאמרו כאן, זה באמת לא נשמע שדברים כאלה נעשים על גבם של ילדים אומללים. מדברים כאן על אינטגרציה - אינני יודע כל כך אם מצד אחד ילדים מבחיים ענילם, שמסיבה זאת הוציאו אותם, ומצד שני - ילדים די מושחתים ממשפחות שבורות, שדווקא המצב הכלכלי שם בדיוק ההיפך, ויש הרבה ילדים מסוג זה דווקא ב'הדסים', אם אינטגרציה כזאת כל כך טובה. אם אינטגרציה - צריכים לחשוב גם איך לעשות את האינטגרציה.

המצב הזה, כפי שהוא קיים, בין שני המשרדים, צריך להיפסק, אפילו אם זה יגיע לדרגות הגבוהות ויוציאו את העניין הזה מן הפקידים השונים, שבשבילם זה נהפך ליוקרה.

היו"ר ח. גרוסמן: אתה מציע שזה יהיה בסיכום שלנו, כלומר לא רק הצעה איך לפתור אלא גם להאיר את המצב.

ל. דיציאן: כן, בהחלט. אני חושב שעל זה אין חילוקי דעות בין חברי-הוועדה.

פ. גז: גם אני חושבת כך. עלינו לציין, שחור על גבי לבן, את צערנו על המצב שנוצר בגלל התנצחויות של משרדים שונים ושעקב זה אותו הילד האומלל, הזקוק לעזרה ולאהבה, נופל בין הכיסאות. עלינו לקרוא לאינסטאנציות הגבוהות ביותר של אותם המשרדים שיכניסו סדר במשרדיהן ושיראו רק את טובת הילד ורק את טובת המשפחה, הזקוקה לטיפול ולעזרת משרדים ממשלתיים. ואין כל הצדקה שיהיה מצב כזה שתועלת לא יוצאת ממנו ושום טוב לא יכול לצאת מזה.

מ. פרידמן:
אני חושבת שיש גם להכניס את התרשמויותינו על המצב הקיים במוסדות וכוונתנו לבדוק ולחקור הלאה, כדי להגיע לקראת המלצות.

היו"ר ח. גרוסמן:
אנחנו קצת לא בסדר שלא ביקרנו לפחות בכמה מוסדות. ועדת המשנה תצטרך לבקר בכמה, ולפחות בבית-תינוקות אחד.

ב"צ קשת:
אני מציע לא להתרגש כל כך ממה שקרה פה. למעשה זה קורה בשטחים רבים, אלא שזה לא בא לביטוי כה חריף כמו שהגיע כאן. את זוכרת, גברתי היושבת-ראש, את בעיית המפגרים וחולי-נפש, הגבול ביניהם - אז קראנו לזה פינג-פונג.

היו"ר ח. גרוסמן:
במשך השנים האלה הצלחתי קצת ללמוד את דרכי המינהל במדינה ולא נתקלתי בבעיה כל כך חריפה. יש בעיות, אבל לא בחריפות כזו. זה לא רק הצורה של הדיבור ביניהם, זה כך בשטח. זה כך נראה בשטח.

ב"צ קשת:
בשטח זה בכלל לא נראה, לא מצד זה ולא מצד זה. משם הסעד לא יודע מה שנעשה במוסדות האלה והחינוך לא מטפל בהם. רק עניין היוקרה קיים - מי המטפל.

היו"ר ח. גרוסמן:
יש בתי-ספר שיש בהם צוותים, יש עיירות-פיתוח ששם אני יודעת שיש צוותים, משותפים לכמה בתי ספר.

מ. פרידמן:
אני מציעה שנגיד שוועדת-המשנה תפעל בהתאם לקטעים הנוגעים בדבר של ועדת כ"ץ, שזה יהיה ברקע.

היו"ר ח. גרוסמן:
אנחנו נקח את המלצות ועדת כ"ץ בעניין הפנימיות ונראה: זה מתאים או לא מתאים. יכול להיות שגם מה שהם הכינו היה די תלוש מן המציאות. תודה רבה לכם, הישיבה נעולה.